

Exam. Code : 103202

Subject Code : 1014

B.A./B.Sc. Semester—II

ECONOMICS

(Indian Economy)

Time Allowed—3 Hours] [Maximum Marks—100

Note :— Attempt **FIVE** questions in all. Question No. 1 is compulsory. Rest of the **FOUR** questions can be attempted by choosing **ONE** from each of **FOUR** units. All questions carry equal marks (20 marks).

1. Answer the following in brief :
  - (i) Define Self Reliance.
  - (ii) Mention two causes of decline in agricultural productivity.
  - (iii) What do you mean by AoA in WTO ?
  - (iv) Conceptualize public sector.
  - (v) Differentiate between privatization and private sector.
  - (vi) Define small enterprise.
  - (vii) What do you mean by Invisibles under Balance of Payments ?
  - (viii) Define Foreign Capital.
  - (ix) Conceptualize Inflation.
  - (x) What do you mean by strategy ?

UNIT—I

2. Comment on the nature of Indian economy in present times.
3. Critically examine the implementation problems of Land Reforms in India.

UNIT—II

4. Discuss the problems of Industrial Development in Indian Economy.
5. Express your knowledge on latest Indian Industrial Policy:

UNIT—III

6. Critically examine the latest foreign trade policy of India.
7. Examine the role of Multinational Corporations in Indian Economy.

UNIT—IV

8. Critically examine the rural unemployment scenario of India.
9. Comment on the objectives and targets of 12th Five Year Plan.

(Punjabi Version)

ਨੋਟ :— ਸਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 1 ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਬਾਕੀ ਚਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ, ਚਾਰ ਯੂਨਿਟਾਂ ਵਿੱਚ ਹਰੇਕ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਚੁਣਕੇ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਅੰਕ ਹਨ (20 ਅੰਕ)।

1. ਨਿਮਨਲਿਖਿਤ ਦੇ ਸੰਖਿਪਤ ਉਤਰ ਦਿਉ :
  - (i) ਸਵੈ ਰਿਲਾਇੰਸ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ।
  - (ii) ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਉਤਪਾਦਕਤਾ ਵਿੱਚ ਗਿਰਾਵਟ ਦੇ ਦੋ ਕਾਰਣਾਂ ਦਾ ਉਲੇਖ ਕਰੋ।
  - (iii) ਵਿਸ਼ਵ ਵਪਾਰ ਸੰਗਠਨ (WTO) ਵਿੱਚ ਏ. ਓ. ਏ. (AoA) ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ?
  - (iv) ਜਨਤਕ ਖੇਤਰ ਦਾ ਸੰਕਲਪਣ।
  - (v) ਨਿਜੀਕਰਨ ਅਤੇ ਨਿਜੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚਕਾਰ ਅੰਤਰ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰੋ।
  - (vi) ਛੋਟੇ ਉਦਮ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ।
  - (vii) ਭੁਗਤਾਨ ਬਕਾਏ ਅਧੀਨ ਅਦਿਸ਼ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ?
  - (viii) ਵਿਦੇਸ਼ ਪੂੰਜੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ।
  - (ix) ਮੁਦਰਾਸਫੀਤੀ ਦਾ ਸੰਕਲਪਣ।
  - (x) ਰਣਨੀਤੀ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ?

ਯੂਨਿਟ-1

2. ਵਰਤਮਾਨ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀ ਉਪਰ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰੋ।
3. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਭੂਮੀ ਸੁਧਾਰ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਦੇ ਲਾਗੂ ਕਰਣ ਦਾ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਪਰੀਖਣ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ-II

4. ਭਾਰਤੀ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਉਪਰ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
5. ਨਵੀਨਤਮ ਭਾਰਤੀ ਉਦਯੋਗਿਕ ਨੀਤੀ ਉਪਰ ਆਪਣਾ ਗਿਆਨ ਦਰਸਾਉ।

ਯੂਨਿਟ-III

6. ਭਾਰਤ ਦੀ ਨਵੀਨਤਮ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਪਾਰ ਨੀਤੀ ਦਾ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰੋ।
7. ਭਾਰਤੀ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਬਹੁਰਾਸ਼ਟਰੀ ਨਿਗਮਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦਾ ਪਰੀਖਣ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ-IV

8. ਭਾਰਤ ਦੇ ਦਿਹਾਤੀ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਪਰਿਦ੍ਰਿਸ਼ ਦਾ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਪਰੀਖਣ ਕਰੋ।
9. 12ਵੀਂ ਪੰਜ ਸਾਲਾ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਲਕਸ਼ਾਂ ਉਪਰ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰੋ।

(Hindi Version)

ਨੋਟ :— ਸਮੀ ਮੇਂ ਸੇ ਪਾँਚ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਸੰਖਿਆ 1 ਅਨਿਵਾਰਯ ਹੈ। ਬਾਕੀ 4 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਚਾਰ ਯੂਨਿਟੋਂ ਮੇਂ ਪ੍ਰਤਯੇਕ ਮੇਂ ਸੇ ਏਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਚੁਨਕਰ ਕਰੋ। ਪ੍ਰਤਯੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕੇ ਸਮਾਨ ਅੰਕ ਹੈਂ। (20 ਅੰਕ)

1. ਨਿਮਨਲਿਖਿਤ ਕੇ ਸੰਖਿਪਤ ਉਤਰ ਫੀਜਿਏ :—
  - (i) ਸੁਕਯੰ ਰਿਲਾਯੰਸ ਕੋ ਪਰਿਭਾਥਿਤ ਕੀਜਿਏ।
  - (ii) ਕ੍ਰਿਥਿ ਉਤਪਾਦਕਤਾ ਮੇਂ ਗਿਰਾਵਟ ਕੇ ਦੋ ਕਾਰਯੋਂ ਕਾ ਉਲੇਖ ਕਰੋ।

- (iii) विश्व व्यापार संगठन (W.T.O.) में ए. ओ. ए. (AoA) से आपका क्या अभिप्राय है ?
- (iv) सार्वजनिक क्षेत्र की संकल्पना।
- (v) निजीकरण तथा निजी क्षेत्र के मध्य अंतर स्पष्ट कीजिए।
- (vi) छोटे उद्यम को परिभाषित कीजिए।
- (vii) भुगतान के शेष तहत अदृश्य से आपका क्या अभिप्राय है ?
- (viii) विदेश पूँजी परिभाषित कीजिए।
- (ix) मुद्रास्फीति की संकल्पना।
- (x) रणनीति से आपका क्या अभिप्राय है ?

यूनिट—I

2. वर्तमान समय में भारतीय अर्थव्यवस्था की प्रकृति पर टिप्पणी करो।
3. भारत में भूमि सुधार की समस्याओं के कार्यान्वयन का आलोचनात्मक परीक्षण करो।

यूनिट—II

4. भारतीय अर्थव्यवस्था में उद्योगिक विकास की समस्याओं पर चर्चा कीजिए।
5. नवीनतम भारतीय उद्योगिक नीति पर अपना ज्ञान दर्शाइए।

यूनिट—III

6. भारत की नवीनतम विदेश व्यापार नीति का आलोचनात्मक मूल्यांकन कीजिए।
7. भारतीय अर्थव्यवस्था में बहुराष्ट्रीय निगमों की भूमिका का परीक्षण कीजिए।

यूनिट—IV

8. भारत के ग्रामीण बेरोज़गारी परिदृश्य का आलोचनात्मक परीक्षण कीजिए।
9. 12वीं पंचवर्षीय योजना के उद्देश्यों तथा लक्ष्यों पर टिप्पणी करो।